

JEDAN POGLED NA SADAŠNJI TRENUTAK U OBRAZOVANJU POMORACA

UDK 371.2/5 : 656.61

Sažetak

Potreba zdravstvenog, psihološkog i stručnog testiranja kandidata; potreba uvođenja novih predmeta radi moralne obnove budućih pomoraca i mjere za poboljšanje metoda i organizacije nastave izloženi su, ukratko u ovom prilogu.

UVOD

U ovom stoljeću, vremenu brzog napretka tehnike i medicine, došlo je do velikog nazadovanja čovjeka kao duhovnog bića, a s tim i općenito njegova obrazovanja. Što se stoljećima smatralo porocima razna društva ovog vijeka proglasila su slobodama, čak i vrlinama i obratno. Zbog toga neki parapsiholozi to vrijeme nazivaju "doba đavolovo", te drže da je ono prošlo i da smo već ušli u Apokalipsu. Jedan od proroka koji je živio i prorokovao sredinom prošlog stoljeća, imajući vizije budućnosti, rekao je za ovo naše vrijeme: "Ljudi će postati oholi i bit će uvjereni da sve znaju, dok će u stvari znati vrlo malo." Kao sin pomorca i s izvjesnom praksom nastavnika u školama, iznijet ću, ukratko, svoje motrište na prošla i sadašnje stanje u obrazovanju pomoraca.

Iako mu je moderna tehnika omogućila udoban smještaj na brodu, smanjila opasnosti i skratila boravak na otvorenomu moru, ipak je pomorcu život ostao težak. Njegova odgovornost pogotovo ako je zapovjednik, velika je jer "ispod je žitko" (govorio je moj pok. otac). Zato bi i za prijem u srednju pomorsku školu i na fakultet trebalo uvesti višestranost testiranja kandidata (zdravstveno, psihološko, stručno), da bi se isključili svi oni koji nemaju potrebne preduvjete za to zvanje. Na prvoj godini i srednje pomorske škole i pomorskog fakulteta bio bi potreban predmet *psihologija pomoraca*, kroz koji bi se učenici i studenti upoznali s teškoćama svog poziva, pa bi i oni i njihovi roditelji mogli ocijeniti jesu li za taj poziv, kako bi pravodobno potražili neki drugi.

Pomorac je u stranoj luci neka vrsta predstavnika svog naroda. U staroj Austro-Ugarskoj Monarhiji od pomoraca se zahtjevalo da osim struke znaju bon-ton i strane jezike, a politička i nacionalna pripadnost nije bila toliko važna, jer je to bila višenacionalna monarhija s višestranačkim sustavom. Kraljevina Jugoslavija zahtijevala je da pomorac bude i jugoslavenski (prosrpski) orijentiran, ali osim kroz nastavu povijesti i književnosti, tadašnje škole nisu imale posebne predmete za stjecanje takve orijentacije. I u jednoj i u drugoj državi etiku je pomoraca davao patrijarhalni porodični odgoj i vjeronauk u pučkoj i srednjoj školi. U Titovoj Jugoslaviji pomorac je trebao da bude ideološki izgrađeni komunist (bez obzira na članstvo u KPJ, odnosno SKJ) s razvijenim "socijalističkim patriotizmom", pa su za to služila dva predmeta: *Marksizam* i *ONO i DSZ*. U našoj Republici Hrvatskoj pomorac bi danas morao biti mudra i odgovorna osoba visokog morala i solidnog znanja.

Stjecanje takvog znanja izvor su mnogi stručni predmeti; međutim za razvijanje prijeko potrebne sposobnosti logičkog mišljenja bio bi potreban predmet *logika*, a za potanju spoznaju o tome što je moral predmet *etika*. Etika je na brodu veoma važna jer tamo nema ni suda ni suca, a posada mora valjano međusobno surađivati. Svaka mržnja i osveta zna voditi u katastrofu. Solidno znanje može se osigurati strogim kriterijem u ocjenjivanju, a za one manje sposobne ponavljanjem razreda u srednjoj školi. Tomu bi služilo i ograničenje broja polaganja istog ispita na fakultetima na najviše četiri puta (Četvrti put pred komisijom, a predmetni nastavnik bi bio samo promatrač), uz sve duže pauze između tih ponavljanih ispita. Za ponavljače u srednjim školama trebalo bi uvesti i gubitak prava na dalje školovanje u istovrsnim školama, a i student koji ni pred komisijom ne uspije položiti ispit, morao bi mijenjati struku. Mnogi učenici imaju loš način učenja, tj. ne znaju kako učiti koji predmet. To bi oni morali savladati već na prvoj godini srednje škole kroz predmet *psihologija pomoraca*, jer se na jedan način uči matematika, a na drugi povijest, a strani jezik, opet, drukčije i od jednoga i od drugog. Drukčije uči auditivni tip učenika od onoga vizualnoga. Nešto treba samo dobro upamtiti, a za nešto

* Marko Bete, dipl. inž. stroj.
Pomorski fakultet Dubrovnik,
Dubrovnik

je drugo važnije shvatiti bit i tijek procesa ili razlog postupka.

Učenik mora imati vremena i za ponavljanje gradiva (*Repetitio est mater studiorum*), ali i za igru i razonodu, i ne smije biti opterećen ni velikim brojem školskih sati ni velikom masom podataka.

Nastavnici moraju razvijati ljubav za svoj predmet kod učenika (što su moji profesori znali, a neki sadašnji kao da su zaboravili), a ne mržnju, koju izaziva preopterećenost propisivanom masom gradiva, što je učeniku predmet čini odbojnim. Moji se profesori nisu striktno držali propisanoga; oni su bili gospodari na svojim satima uzeti iz programa ono što drže bitnim i izostaviti ono što smatraju da će učenik, moći lako naučiti ako se poslije takvu zanimanju posveti. Jer, jedan će napr. biti časnik palube, drugi stroja, treći prometni inženjer u agenciji a četvrti, nastavivši studij na pravnom fakultetu, postat će stručnjak za pomorsko pravo. Valja učenike rasteretiti obveznog učenja onoga što im možda nikad u životu neće trebati, ali i osposobiti ih da nadu, shvate i lako nauče ono što im bude potrebno. U svim srednjim školama bio bi poželjan predmet *pedagogija*, jer će gotovo svaki učenik postati roditelj, pa će mu osnove te znanosti biti potrebne za suvremeno odgajanje vlastite djece.

Da bi učenik postao pomorac visoka morala, kod vjernika treba osim roditelja da se o tome pobrine vjeroučitelj i u školi i na župi, dok bi kod ateista to bila briga i predmetnog nastavnika etike. Vjeronauk u školi zapravo bi bio *pregled povijesti i učenja raznih* (u

prvom redu velikih) *religija i sekta*, što bi bilo obvezno za sve učenike, bez obzira na to jesu li im roditelji religiozni (i kojoj religiji pripadaju) ili su ateisti, kao što je obvezno učiti povijest umjetnosti i povijest muzike (to bi, po mom mišljenju, u životu bilo potrebnije od tih predmeta).

ZAKLJUČAK

Pred nama je sad zadatak da se isprave pogrešna motrišta i njihove posljedice nastale u žalosno doba diktatura; prvo one prije drugog svjetskog rata, pa one u njegovu tijeku i, najzad, one najdublje nakon tog rata, tijekom koje su rasle i odgajale se generacije današnjeg pučanstva. To će biti dug proces, uz otpore na raznim razinama.

A VIEW TO THE CONTEMPORARY SITUATION IN EDUCATION OF SEAFARERS

Summary

The necessity of health, psychological and professional testing of applicants; the necessity of introducing new topics in order of moral revival of prospective seafarers, as well as standards of improving the forms of procedure in tuition, are briefly told in this supplement.

Rukopis primljen: 22. 12. 1992.

DUBROVAČKA BANKA
dioničko društvo Dubrovnik

DUBROVAČKA BANKA - VAŠA BANKA

50000 Dubrovnik Put Republike 5; Telefon: 050/32-366, Telefax: 32-939